

ĐẠI SỨ QUÁN HỢP CHỨNG QUỐC HOA KỲ

Phòng Thông tin - Văn hóa

Tầng 3, Rose Garden Tower, 6 Ngọc Khánh, Hà Nội

Tel: 831-4580 * Fax: 831-4601 * Email: irchano@pd.state.gov

TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ CỦA BỘ NGOẠI GIAO HOA KỲ
CHƯƠNG TRÌNH NGHỊ SỰ CHÍNH SÁCH ĐỐI NGOẠI MỸ, THÁNG 7/2002
VŨ KHÍ HỦY DIỆT HÀNG LOẠT: KHUÔN KHỔ CHIẾN LƯỢC MỚI

MẶT TRẬN NGA - HOA KỲ CHỐNG KHỦNG BỐ VÀ PHỔ BIẾN VŨ KHÍ

Thượng nghị sĩ Richard Lugar

Thượng nghị sĩ Hoa Kỳ Richard Lugar (Nghị sĩ đảng Cộng hòa - bang Indiana) nói Chương trình Hợp tác Giảm bớt Đe dọa Nunn-Lugar cho thấy "những mối quan hệ quốc tế đặc biệt có thể cải thiện việc kiểm soát vũ khí hủy diệt hàng loạt". Ông nói, để giải quyết những mối đe dọa về phổ biến vũ khí trên thế giới thì những chương trình tương tự như nỗ lực của Hoa Kỳ - Nga là rất cần thiết.

Trong thập kỷ qua, Hoa Kỳ và Liên bang Nga đã làm được những việc chưa từng thấy trong lịch sử. Những kẻ thù cũ từng đối đầu với nhau trong suốt 50 năm, nay đã gạt sang một bên những bất đồng lớn và thúc đẩy một mối quan hệ hợp tác mới nhằm kiểm soát và phá hủy vũ khí hủy diệt hàng loạt.

Người ta chưa từng dự đoán trước được điều này. Nhiều người ở cả hai nước không nhận thức được mức độ to lớn của mối đe dọa và không nắm bắt được cơ hội khi sự thù địch chấm dứt. Trong khi thế giới hoan hỉ với việc Chiến Tranh Lạnh kết thúc và các nhà lãnh đạo ở Washington và Moscow vật lộn với bối cảnh địa chiến lược mới, thì vũ khí của Chiến Tranh Lạnh vẫn tiếp tục đe dọa hòa bình và ổn định.

Một trong những điều mỉa mai lớn của thế giới hậu Chiến Tranh Lạnh là các quốc gia có thể phải đối mặt với một mối đe dọa lớn hơn so với thời kỳ đỉnh cao của Chiến Tranh Lạnh. Nếu như những tính toán chiến lược trước đây tính đến những chủ thể ít nhiều có lý trí thì những gì mà Saddam Hussein, Osama bin Laden, và những kẻ khác đã làm khiến cho cho giả định về sự hiện hữu của lý trí ngày nay đã không còn tính hợp lý nữa.

Khả năng xung đột vũ trang giữa Hoa Kỳ và Nga tiếp tục giảm xuống, song điều đó không có nghĩa là chúng ta không còn gì phải sợ hãi. Những cuộc tấn công hôm 11/9 ở New York và Washington cũng có thể xảy ra ở Moscow hoặc St. Petersburg và vũ khí hủy diệt có thể được sử dụng thay cho máy bay thương mại.

Thông qua chương trình Hợp tác Giảm bớt Đe dọa Nunn-Lugar và Hiệp ước ký giữa Tổng thống George Bush và Tổng thống Vladimir Putin hồi tháng 5, chúng ta đã nhất trí hủy bỏ những di sản hạt nhân thời Chiến Tranh Lạnh. Chúng ta phải duy trì động lực để hoàn tất việc phá hủy vũ khí đã được tiến hành một thập kỷ trước đây cũng như tập trung các nỗ lực ngoại giao vào những nguy cơ hiện tại: Osama bin Laden hoặc những kẻ khủng bố khác đang kiểm soát vũ khí hạt nhân, sinh học và hóa học.

Mô hình Nunn-Lugar có thể giúp xây dựng nền tảng của một liên minh hiệu quả nhằm đối phó với khủng bố và bảo đảm an toàn cho vũ khí và nguyên liệu chế tạo vũ khí hủy diệt hàng loạt trên toàn thế giới. Nga và Hoa Kỳ là những quốc gia chủ chốt trong việc hình thành một liên minh như vậy. Sự hợp tác này có thể được xây dựng thành công từ lợi ích chung.

MỞ RỘNG HỢP TÁC Ở NGA

Trước tiên có một số lĩnh vực mà chúng ta phải mở rộng nỗ lực hợp tác với Nga để phá hủy và không phổ biến vũ khí.

Phá dỡ tàu ngầm không mang tên lửa: Trong một số lần thăm các xưởng đóng tàu Sverodvinsk và Murmansk, tôi giật mình sửng sốt vì khối lượng công việc trước mắt chúng ta trong lĩnh vực phá dỡ tàu ngầm. Chương trình Nunn-Lugar chỉ giới hạn trong việc phá dỡ tàu ngầm mang tên lửa chiến lược. Luật hiện hành của Hoa Kỳ đã sai lầm khi không cho phép Bộ Quốc phòng phá dỡ những tàu ngầm có mục đích chung.

Việc kịp thời hủy bỏ những tàu ngầm thông thường mang lại những lợi ích quan trọng về an ninh và không phổ biến vũ khí. Rất nhiều tàu ngầm mang tên lửa hành trình có thể rất giá trị đối với các chương trình tên lửa của các quốc gia bất hảo. Những tàu ngầm khác chạy bằng nhiên liệu hạt nhân được làm giàu đến mức cao, có thể gây ra những rủi ro nghiêm trọng về phổ biến nếu không được bảo vệ an toàn.

Xóa nợ vì mục đích không phổ biến vũ khí: Khi Tổng thống Putin thăm Hoa Kỳ, ông đã đề cập đến gánh nặng nợ nần đang gia tăng mà Nga phải đối mặt. Về ngắn hạn, nền kinh tế Nga đang được cải thiện và giá dầu đang tăng lên có thể đã giảm bớt gánh nặng nợ nần, nhưng khả năng tái diễn vấn đề nợ nần là có thực.

Thượng nghị sĩ Joseph Biden và tôi đã đề xuất một luật cho phép cơ chế "đánh đổi nợ lấy việc không phổ biến vũ khí" giữa Nga và Hoa Kỳ. Những khoản tiền được đánh đổi sẽ giảm bớt áp lực tài chính đối với Nga và giải quyết những quan ngại về an ninh của Hoa Kỳ.

Sử dụng các nhà khoa học trước đây và cơ hội sử dụng các cơ sở nghiên cứu vũ khí hủy diệt hàng loạt: Trong những nỗ lực khoa học vì hòa bình, Hoa Kỳ thực hiện một số chương trình nhằm sử dụng các nhà khoa học về vũ khí trước đây. Hàng vạn nhà khoa học vũ khí Nga đã được sử dụng trong các chương trình này. Với những thành công đáng kể, nhưng với một cam kết tiếp tục về các nguồn lực và vai trò lãnh đạo, Hoa Kỳ mới có thể đạt được những tiến bộ đáng kể trong việc bảo đảm rằng các nhà khoa học từ bỏ ham muốn trở lại với công việc nghiên cứu vũ khí. Chúng ta phải mang lại cho các nhà khoa học này cơ hội thành công. Nếu tuyệt vọng và hết tiền, nhiều người sẽ cho rằng họ hầu như không có cơ hội ngoại trừ việc rời khỏi Nga và tiếp tục nghề nghiệp vũ khí của họ.

Thông qua hợp tác với chính phủ, các tập đoàn của Hoa Kỳ, châu Âu và G8 có thể đạt được nhiều lợi ích. Tôi đã thúc giục các công ty Hoa Kỳ tìm hiểu khả năng đầu tư vào các cơ sở thí nghiệm của Nga. Những cơ sở này là điểm đầu tư tuyệt vời cho công nghệ sản xuất và phân cứng, cũng như tiếp cận với những trí tuệ tuyệt vời nhất ở Nga. Cần phải suy nghĩ và lập kế hoạch thấu đáo để vượt qua sự lưỡng lự của các công ty phương Tây, đôi khi do môi trường đầu tư của Nga không cởi mở lắm.

Vũ khí hạt nhân chiến thuật: Chúng ta cũng phải bắt đầu xem xét tới việc vượt ra ngoài các hệ thống chiến lược để chuyển sang lĩnh vực vũ khí chiến thuật. Trên nhiều phương diện, mối đe dọa do việc phổ biến hệ thống hạt nhân chiến thuật còn nghiêm trọng hơn mối đe dọa do vũ khí chiến lược gây ra. Những đầu đạn chiến thuật dễ vận chuyển hơn, thường được triển khai đến gần các điểm bùng nổ chiến sự, và ở cùng một cấp độ nhưng nhiều đầu đạn không được bảo vệ an toàn khi so sánh với các hệ thống chiến lược.

Trong lĩnh vực này chúng ta phải có sự minh bạch để từ đó hai bên có thể có được lòng tin về số lượng, hiện trạng, cất giữ và an ninh về vũ khí của phía bên kia. Thật đáng xấu hổ nếu những thành công đầy ấn tượng của chúng ta trong lĩnh vực chiến lược bị giảm đi bởi tính dễ bị tổn thương của vũ khí chiến thuật.

An ninh nguyên liệu hạt nhân: Thông qua trợ giúp của Hoa Kỳ, sau tám năm hợp tác chặt chẽ và những nỗ lực đáng kể, mới chỉ có 40% cơ sở chứa nguyên liệu hạt nhân của Nga được cải thiện về an ninh. Thật không may, chỉ một nửa trong số đó có các hệ thống an ninh toàn diện.

Có thể thực hiện một số bước để thúc đẩy nỗ lực quan trọng này. Trước tiên, Nga cần tiếp tục tập trung nguyên liệu vào một số địa điểm ít hơn hiện nay. Việc tập trung nguyên liệu như vậy sẽ tiết kiệm được thời gian và tài chính. Tuy nhiên, nếu những cơ sở chứa các nguyên liệu vũ khí hạt nhân dễ bị tấn công, thì chúng ta không thể đợi đến lúc có đủ ngân sách mới hoàn tất công việc của mình. Chúng ta phải cam kết thiết lập hệ thống an ninh cần thiết càng nhanh càng tốt.

Mở rộng ra ngoài phạm vi nước Nga: Ngày 11/9 trong một cuộc gọi điện thoại đầy bất ngờ cho Tổng thống Bush, Tổng thống Putin đã trở thành nhà lãnh đạo nước ngoài đầu tiên tham gia liên minh toàn cầu chống khủng bố. Cuộc gọi điện và sự hợp tác sau chiến dịch Afganixtan là biểu hiện rõ nhất về một giai đoạn mới của mối quan hệ. Giờ đây hai nhà lãnh đạo phải xây dựng một liên minh tập trung vào việc đối phó với những kẻ khủng bố sử dụng vũ khí hủy diệt hàng loạt. Mục tiêu của liên minh này là bảo vệ một cách mạnh mẽ và sáng tạo vũ khí hạt nhân, sinh học và hóa học, công nghệ và những nguyên liệu chế tạo những vũ khí đó để chúng không rơi vào tay những kẻ khủng bố.

Vấn đề chúng ta phải đối mặt không chỉ là khủng bố mà là sự liên kết giữa những kẻ khủng bố với vũ khí hủy diệt hàng loạt. Tôi hầu như không nghi ngờ gì về việc Osama bin Laden và tay chân của hắn sẽ sử dụng vũ khí hủy diệt hàng loạt nếu chúng có thứ vũ khí này. Sự hủy hoại và chết chóc khủng khiếp của thảm kịch 11/9 là quá nhỏ bé so với những gì vũ khí hủy diệt hàng loạt gây ra. Một định nghĩa chiến thắng đơn giản và rõ ràng trong cuộc chiến chống khủng bố tính đến tất cả các nước chứa chấp những kẻ khủng bố cũng như những nước có nguyên liệu và vũ khí hủy diệt hàng loạt.

Trong những năm tới, Hoa Kỳ, Nga cùng với các thành viên khác của liên minh, phải tiêu diệt tận gốc từng tế bào khủng bố một cách toàn diện và duy trì công khai thành tích chung để thế giới có thể nhận

thấy và đánh giá những thành tích đó. Mục tiêu chung của chúng ta là phải rút ngắn danh sách các nước chứa chấp khủng bố, từng quốc gia một, một cách tự nguyện hoặc không tự nguyện.

Chúng ta phải yêu cầu tất cả các quốc gia có nguyên liệu và/hoặc vũ khí hủy diệt hàng loạt bảo đảm không phổ biến. Nếu ngân quỹ của nước đó không đủ thì các quỹ quốc tế sẽ bổ sung cho họ.

Chiến dịch của chúng ta sẽ không chấm dứt khi nào tất cả các nước trong cả hai danh sách tuân thủ những tiêu chuẩn này. Hiện nay chúng ta thậm chí còn thiếu lòng tin tối thiểu của quốc tế đối với rất nhiều chương trình vũ khí trên thế giới. Thật không may, ngoài Liên Xô cũ, những chương trình hợp tác giảm bớt đe dọa kiểu Nunn-Lugar nhằm vào những mối đe dọa này không hề tồn tại. Giờ đây những chương trình này cần phải được hình thành trên phạm vi toàn cầu. Chương trình Nunn-Lugar cho thấy mối quan hệ quốc tế đặc biệt là điều có thể để cải thiện việc kiểm soát vũ khí hủy diệt hàng loạt. Các chương trình tương tự như Nunn-Lugar cần phải được hình thành ở những nước mong muốn hợp tác với Hoa Kỳ, Nga và đồng minh của chúng ta.

Tôi đã đề nghị sử dụng luật để cho phép Bộ trưởng Quốc phòng sử dụng chuyên môn và nguồn lực của chương trình Nunn Lugar để giải quyết mối đe dọa về phổ biến vũ khí trên toàn thế giới. Không thể rập khuôn chính xác chương trình Nunn-Lugar ở mọi nơi, nhưng kinh nghiệm thực hiện chương trình Nunn-Lugar ở Nga cho thấy mối đe dọa vũ khí hủy diệt hàng loạt có thể dẫn đến những kết quả đầy bất ngờ dựa trên lợi ích chung.

Hình thức hợp tác này mới chỉ là bước khởi đầu. Các nước đang hợp tác bảo vệ vũ khí hủy diệt hàng loạt có thể cũng cam kết hợp tác về các biện pháp giành lại vũ khí hoặc nguyên liệu đang có nguy cơ rơi vào tay những kẻ khủng bố và giúp đỡ những nạn nhân của khủng bố sử dụng vũ khí hạt nhân, hóa học và sinh học.

Thông qua đề xuất rằng giai đoạn tiếp theo của cuộc chiến về khủng bố nên tập trung vào vũ khí hủy diệt hàng loạt, và bằng việc hình thành một liên minh đối phó với vấn đề này, Tổng thống Bush và Tổng thống Putin sẽ giải quyết vấn đề quan trọng nhất gây nhiều tranh cãi trong tình hình an ninh quốc tế hiện nay. Một liên minh như vậy có thể mang lại cho hai Tổng thống trọng tâm cho mối quan hệ mới, có định tính mà họ đã xây đắp sau Chiến Tranh Lạnh nhưng chưa đưa ra được nội dung chính. Nó sẽ là một sự thay thế phù hợp cho những cơ chế kiểm soát vũ khí kiểu cũ đang đi đến hồi kết.

Hoa Kỳ và Nga có thể tạo ra một liên minh rộng lớn và hiệu quả nhất vì hòa bình mà thế giới chưa từng chứng kiến. Mười năm qua cho thấy cái gì cũng có thể xảy ra. Mười năm tới phải cho thấy được Nga và Hoa Kỳ hợp tác như thế nào để cùng trấn áp khủng bố và đưa các quốc gia của chúng ta và tất cả những nước tham gia với chúng ta tới an ninh và nâng cao chất lượng cuộc sống.

Toàn văn bằng tiếng Anh có trên Internet tại:

<http://usinfo.state.gov/journals/itps/0702/ijpe/lugar.htm>